

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet

Természetvédelmi mérnök alapképzési szak

Gyógynövények a Maros árvízvédelmi töltésének vegetációjában

Belső konzulens: Zámboriné Dr. Németh Éva
tanszékvezető egyetemi tanár

Belső konzulens Kertészettudományi Intézet,

intézete/tanszéke: Gyógy-és Aromanövények

Tanszék

Készítette: **Lerch Tamara**

Gödöllő

2024

Kutatásom elsődleges célja a Maros folyó árvízvédelmi töltésének egy kijelölt szakaszán megtalálható gyógynövények azonosítása volt, másodsorban pedig az, hogy az azonosított gyógynövények relatív ökológiai mutatóinak – ide értve az életformát, természetvédelmi értéket, a flóraelemet, illetve a Zólyomi-féle TWR kategóriák alapján meghatározott ökológiai igényeket – segítségével pontosabb képet kapjunk magáról a területről, illetve a gyógynövények térbeli megjelenéséről.

A vizsgált területről a QGIS térinformatikai program segítségével térképet készítettem. A felmérési kvadrátokat random módon, úgy választottam meg, hogy a területet tizenkét területegységre osztottuk: a./ a töltés vonalában látható három törés mentén; b./ az alapján, hogy a folyó vagy a település felőli részről van-e szó; illetve c./ szétválasztásra került a töltésoldal alsó és felső része is. Így 4×4 méter nagyságú mintavételi egységekben végeztem cönológiai felvételezéseket. Talajminta vételére 2023. augusztusában került sor a töltés alsó, illetve felső részéről. A felvételezésekre négy alkalommal: 2023. augusztusában; illetve 2024. során további három alkalommal, áprilisban, júniusban és augusztusban került sor, amikor felmértem a jelen lévő fajokat és borítási arányukat.

A vizsgálati területen 71 fajt találtam. Ezek közül Bernáth et al., (2013) kézikönyve szerint összesen tizenhét gyógynövény fajt azonosítottunk, ami az összes faj csaknem egynegyede (24%). Közülük a VIII. Magyar Gyógyszerkönyvben négy növény drogja szerepel: a fekete bodza – drogja a virága (*Sambuci flos*) -, a lándzsás útifű – drogja a levele és tököcsánya (*Plantaginis lanceolatae folium*), a nagy csalán – drogja a levele és a gyökere (*Urticae folium*, *Urticae radix*), valamint a tarackbúza – melynek felhasznált része a gyöktörzse, azaz tarackja (*Graminis rhizoma*). Ezen gyógynövények a népgyógyászatban is régóta ismert, de egyben korszerű készítmények alapanyagát is adó fajok, többféle terápiás indikációra. Mind a négy faj drogjait ma is nagyrészt a természetes állományokból gyűjtik, így a területek megismerése hozzájárulhat a megbízható nyersanyag előállításához.

A töltés belső és külső oldalát összehasonlítva az a következtetés vonható le, hogy a két egység területén azonosított gyógynövények ökológiai mutatói jelentős részben hasonlóak, a gyógynövények borítása a belső részen nagyobb. Az alsó és felső részt összehasonlítva pedig megállapítható, hogy a nedvesebb termőhelyet igénylő gyógynövények inkább a töltésoldal alsó felén jellemzőek, valamint a mészkedvelő gyógynövények is itt találhatók meg, ami egybeesik a talajvizsgálat eredményeivel. A két vizsgálati év augusztusi felmérési eredményeit összehasonlítva megállapítható, hogy 2024-ben az előző évben jelen lévő gyógynövényeknek csak közel a 65%-a volt jelen, de ezek is kisebb borításban. Ezen – részben

évelő - fajok hiánya feltehetően a kifejezetten aszályos nyárnak tulajdonítható, azonban e feltételezés megerősítéséhez több év pontos meteorológiai adataira lenne szükség. 2024 három felmérését összehasonlítva az a következtetés vonható le, hogy nem érdemes augusztusig várni a gyűjtéssel: ekkorra a gyógynövény fajok egy része visszahúzódott vagy a kaszálás után ki sem hajtott, illetve a jelen lévő fajok borítása is kisebb volt. A terület potenciálisan jó gyűjtőhely lehet, főleg a tavaszi-kora nyári hónapok során. Mindazonáltal a gyűjtéshez a terület védett jellege miatt minden esetben hatósági engedély szükséges.